

Εργαστήριο: «Το Ανοίκειο και η Αστική Εμπειρία».

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ

Παρασκευή 13/05/11, 17:00-20:00 Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Αιθ. Κοινωνιολογίας Α3.2

Συντονισμός: Θ. Λίποβατς

- Χαιρετισμός: Παπαγεωργίου Γ., Πρόεδρος τμήματος κοινωνιολογίας
Καλωσόρισμα: Β. Αράπογλου – Β. Ρωμανός
Κ. Δοξιάδης: «Το Ανοίκειο και η Ιδεολογία».
Κ. Λελεδάκης: «Ψυχανάλυση και κατασκευή του υποκειμένου: κομβικά σημεία»
Β. Ρωμανός: «Το Ανοίκειο: Freud και Heidegger».

Δείπνο

Σάββατο 14/05/11, 10:00-13:00 Πανεπιστημιούπολη Γάλλου, Αιθ. Κοινωνιολογίας Α3.2

Συντονισμός: Κ. Λελεδάκης

- Θ. Λίποβατς: «Το Ανοίκειο και το Πραγματικό: Freud και Lacan».
Μ. Κωνσταντόπουλος: «Η σχέση Συμπτώματος – Δομής και το Ανοίκειο».
Δ. Ανδροπούλου: «Όταν η κλινική συναντά το Ανοίκειο».

Διάλειμα για σάντουιτς & καφέ

17:00-20:00

Συντονισμός: Β. Ρωμανός

- Β. Αράπογλου: «Γκέτο: Από την πόλη των ονείρων στην πόλη των πραγμάτων».
Μ. Βορεάκου: «Δίχως Ανοίκειο. Η αναζήτηση της ταυτότητας πέραν του δυτικού βλέμματος».
Α. Ατσαλάκη: «Όψεις του Ανοίκειου: Ενορμητικές Συνδέσεις και Αποσυνδέσεις. Όταν ο Freud συναντά τον Winnicott και τον Foucault».

Δείπνο

Κυριακή 15/05/11, 10:00-13:00 Ωδείο Ρεθύμνου («Τζαμί Νερατζέ»)

«Χώροι ανοίκειοι και χώροι οικείοι: Η επανοικειοποίηση μέσω της Τέχνης».

Χαιρετισμός: Σ. Παπαϊωάννου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών

Συντονισμός Παρουσιάσεων: Α. Ατσαλάκη

- Α. Τσονίδης (φωτογραφία- προβολή από το έργο «Ενδιάμεσοι χώροι»)
Η. Πούλος (φωτογραφία – προβολή από το έργο «Εξόριστες Μνήμες»)
Γ. Σπυροπούλου (ηλεκτρονικές συνθέσεις- αποσπάσματα από το έργο «Βάκχες»)

Σημ. Οι παρουσιάσεις είναι διάρκειας 30 λεπτών. Μετά από κάθε παρουσίαση ακολουθεί μισή ώρα συζήτηση.

«Προβληματική του Συνεδρίου

Στα πλαίσια του «Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Κοινωνιολογία» του τμήματος Κοινωνιολογίας διοργανώνεται επιστημονικό συνέδριο στις 13-15 Μαΐου 2011 με το θέμα «το Ανοίκειο και η Αστική Εμπειρία». Αφετηρία του προβληματισμού και της συζήτησης αποτελεί το κείμενο του S. Freud (Das Unheimliche). Το «ανοίκειο» είναι κάτι από πολύ παλιά γνώριμο που εμφανίζεται ως ξένο και τρομακτικό επειδή είναι «ξεχασμένο», μέσω του μηχανισμού της απώθησης. Στο συνέδριο συμμετέχουν ψυχαναλυτές και κοινωνικοί επιστήμονες για να συζητήσουν την έννοια του «ανοίκειου» στην ψυχαναλυτική όσο και στην κοινωνική θεωρία και τις προοπτικές που διανοίγει για την κατανόηση των σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων των πόλεων όπως ο ρατσισμός, οι κοινωνικές συγκρούσεις και το αίσθημα αποξένωσης.

Το κείμενο του Freud έχει τροφοδοτήσει γόνιμες αναλύσεις στο ευρύτερο πεδίο των πολιτισμικών σπουδών, ειδικότερα μάλιστα πληθώρα μελετών για τη φωτογραφία και τον κινηματογράφο. Λιγότερο γνωστές, παρότι σημαντικές, είναι σχετικές μελέτες στην κοινωνιολογία των πόλεων, στην πολεοδομία και στην αρχιτεκτονική, στις οποίες και εστιάζουμε το ενδιαφέρον μας. Με αφετηρία τις φροϋδικές περιγραφές «περιπλάνησης» και κεντρικές αναφορές στο θάνατο, στο διπλό, στο βλέμμα, στα αυτόματα, στην επανάληψη θα αναφερθούμε σε μια σειρά εκδηλώσεων του ανοίκειου στους χώρους των πόλεων. Θα επιδιώξουμε να συμπεριλάβουμε τόσο τις αρνητικές εκβάσεις του ανοίκειου, κυρίως εκείνες που σχετίζονται με τη βία και την επίθεση στους κοινωνικούς δεσμούς, όσο όμως και τις θετικές υπερβάσεις του, εκείνες δηλαδή που σχετίζονται με επανορθωτικές κινήσεις, το παιχνίδι, τη δημιουργικότητα και την τέχνη.

Η τελευταία μέρα του συνεδρίου Κυριακή 15 Μαΐου θα είναι αφιερωμένη στις δυνατότητες που προσφέρει η Τέχνη για την «επανοικειοποίηση του ανοίκειου», την πρόσβαση στα «ξεχασμένα» της προσωπικής και κοινωνικής ιστορίας μας, το μετασχηματισμό των απρόσωπων χώρων αποξένωσης στις πόλεις, την αποφυγή των συγκρούσεων και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Στη εκδήλωση της Κυριακής συμμετέχουν η συνθέτης Γεωργία Σπυροπούλου, ο εικαστικός Ηλίας Πούλος και ο φωτογράφος και ψυχοθεραπευτής Ανδρέας Τσονίδης (επισυνάπτεται πρόγραμμα με βιογραφικά των καλλιτεχνών).

Βιογραφικά Καλλιτεχνών

Σπυροπούλου Γεωργία:

Η Γεωργία Σπυροπούλου σπούδασε πιάνο, αρμονία, αντίστιξη και φούγκα στο Ορφείο Ωδείο Αθηνών με τον Αμάραντο Αμαραντίδη και τον Βαγγέλη Κοκκόρη και τζαζ αυτοσχεδιασμό με τον Μάρκο Αλεξίου. Δούλεψε επίσης ως μουσικός και ενορχηστρωτής στο χώρο της ελληνικής προφορικής μουσικής παράδοσης για μια δεκαετία. Το 1996 εγκαθίσταται στο Παρίσι όπου σπούδασε σύνθεση και ηλεκτροακουστική μουσική με τον Philippe Leroux, και ανάλυση φόρμας με τον Michaël Lévitas. Το 2000-01 παρακολουθεί στο IRCAM-Centre Pompidou το Πρόγραμμα Σύνθεσης και Μουσικής Πληροφορικής και δουλεύει με τους συνθέτες Jonathan Harvey, Tristan Murail, Brian Ferneyhough, Marco Stroppa, Philippe Hurel και Ivan Fedele. Συνθέτει έργα ακουστικά (οργανικά και φωνητικά), ηλεκτροακουστικά, αλλά και μεικτά στα οποία χρησιμοποιεί τη μουσική τεχνολογία. Η έρευνα και η χρήση νέων τεχνικών, οργανικών και φωνητικών, στα έργα της βρίσκει επιρροές τόσο στη μουσική του 20ού αιώνα και την προφορική παράδοση, όσο και στις τεχνικές της avant-rock, της free improvisation, των interdisciplinary artists, της performance art και του turntablism. Η Γεωργία Σπυροπούλου δουλεύει πάνω την έννοια της προφορικότητας, τόσο ως προς τον τρόπο μετάδοσης όσο και ως προς τον τρόπο πρόσληψης, καθώς και την διαρκή παρουσία της στο μουσικό κείμενο και στην ερμηνεία. Το 2002 κέρδισε το βραβείο "Villa Médicis Hors les Murs" για τις ΗΠΑ και το 2004 δούλεψε ως συνθέτης - ερευνητής στην Νέα Υόρκη και τη Βοστώνη με αντικείμενο έρευνας τα διαδραστικά συστήματα που σχετίζονται με την διεύθυνση ορχήστρας. Το 2004 συμμετείχε στην επιτροπή του IRCAM για τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα Σύνθεσης και Μουσικής Πληροφορικής και το 2008 εργάζεται ως συνθέτης-ερευνητής με το project "MASK: Μεταμορφώσεις της φωνής και δημιουργία εργαλείων για τη live performance". Σήμερα συνεχίζει την έρευνά της πάνω στις φωνητικές τεχνικές της avant-garde στην EHESS (Σχολή Ανώτατων Σπουδών Κοινωνικών Επιστημών του Παρισιού). Έργα της έχουν ανατεθεί από το IRCAM-Centre Pompidou, το Γαλλικό Υπουργείο Πολιτισμού, το Υπουργείο Πολιτισμού του Baden-Württemberg, τη Γαλλική Ραδιοφωνία, τη SACEM, το Haus der Kulturen der Welt του Βερολίνου, και τη Muse En Circuit. Συνεργάζεται με πολλά μουσικά σύνολα και χορωδίες στο εξωτερικό. Τα έργα της παίζονται σε όλο τον κόσμο, στα φεστιβάλ Agora, Tenso Days, Seamus, Extension, In Transit - International Festival of Performing Arts - Berlin, Gegenwelten Festival Neue Musik, Futura, WhyNote, Aujourd'hui Musiques, Musiques de Notre Temps, Hateiva, Sinkro, ICEM, SMC, WOCMAT, Ημέρες Ηλεκτροακουστικής Μουσικής, The Electronic Arts and Music Festival - Miami, Boston Cyberarts Festival. Δούλεψε ως σύμβουλος για τη μουσική και τον ήχο στην ταινία "Charisma X - Iannis Xenakis", ένα ντοκυμαντέρ της Έφης Ξηρού, παραγωγής του Ελληνικού Κέντρου Κιν/φου και της ET1. Έχει δώσει διαλέξεις στο πανεπιστήμιο Columbia, στο πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια-Santa Barbara, στο IRCAM, στην Ανώτατη Σχολή Μουσικής και Θεάτρου του Μονάχου, στο Ωδείο του Tel Aviv και στο διεθνές συμπόσιο SMC.

Ηλίας Πούλος:

Έχει σπουδάσει εικαστικές και διακοσμητικές τέχνες στη Αθήνα και στο Παρίσι. Έργα του έχουν παρουσιαστεί σε σημαντικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, έχει αποσπάσει βραβεία σε πολλούς διεθνείς διαγωνισμούς και έχει τιμηθεί με χορηγίες σημαντικών καλλιτεχνικών οργανισμών. Από τις πρόσφατες ατομικές εκθέσεις: 2010 Maison d'Europe et d'Orient, Παρίσι: *Εξόριστες μνήμες III* (φωτογραφική εγκατάσταση). 2009 Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα : *Εξόριστες μνήμες I* (φωτογραφική εγκατάσταση, βίντεο: κατάλογος). Παρεκκλήσι Saint Michel, Port Rhu – Douarnenez, Γαλλία: στα πλαίσια της Art à la pointe 2009: *Ανθρωπογεωγραφία II* (φωτογραφική εγκατάσταση : κατάλογος). Intuit'lab, Παρίσι, Γαλλία: *Εξόριστες μνήμες II* (φωτογραφική εγκατάσταση: κατάλογος). 2008 Γενί Τζαμί, Θεσσαλονίκη : στα πλαίσια του: 2008 Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου: *Lumen operae III* (εγκατάσταση, ηχητική εγκατάσταση, κατάλογος). Makett Labor Galéria, Βουδαπέστη, Ουγγαρία : *Person(a)* (ηχητική και φωτογραφική εγκατάσταση). Espace culturel Flagey, Βρυξέλλες, Βέλγιο : στα πλαίσια του Φεστιβάλ των ελευθεριών : *Post-portraits I* (βίντεο). Fondation Nationale des Sciences Politiques, Παρίσι, Γαλλία : *Post-portraits II* (βίντεο). 2007 Art-Act : 14ος Διεθνής Μήνας Φωτογραφίας, Αθήνα : *Ανθρωπογεωγραφία I* (φωτογραφική εγκατάσταση). Les jardins passagers, Parc de la Villette, Παρίσι, Γαλλία : *Ψυχές I* (εγκατάσταση). Les Loges, Grigny, Γαλλία : *Ψυχές II* (εγκατάσταση, ηχητική εγκατάσταση). 2006 Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης Πλόβντιβ, Βουλγαρία : *Ροές* (εγκατάσταση, ηχητική εγκατάσταση, δρώμενο). Δημοτική Πινακοθήκη Πλόβντιβ, Βουλγαρία: *Αείπτυχο III* (ζωγραφική).

Οι **Εξόριστες Μνήμες**, είναι μια καλλιτεχνική προσέγγιση της έννοιας της μνήμης, τόσο προσωπικής όσο και συλλογικής και αναφέρονται στους εναπομείναντες Έλληνες (πρώην) πολιτικούς πρόσφυγες στην Τασκήνδη. Παρά τον προφανή πολιτικό τους χαρακτήρα, υπερβαίνουν τη στενή πολιτική διάσταση εστιάζοντας κυρίως στη διάσωση της ιστορικής μνήμης. Τα πρόσωπα αυτών των ανθρώπων, θρυμματισμένα όπως τα βλέπουμε ανάμεσα σε διαφορετικούς τόπους –της πατρίδας και της ξενιτιάς- μας αγγίζουν γιατί είναι γεμάτα ερωτήματα. Στη μεταβιομηχανική εποχή, που οι ταυτότητες συγχρόνως εκφράζουν την ακραία εξατομίκευση, πολλαπλασιάζονται και κατακερματίζονται, προκειμένου να μπορέσει το άτομο να "εκπροσωπηθεί" στις πολυάριθμες εκφάνσεις της ύπαρξής του, ποιό νόημα μπορεί να αποδοθεί στο πορτραίτο; Πώς να κοιτάξουμε ένα πορτραίτο που μας φέρνει την ανάμνηση ενός προσώπου, ή που μας δείχνει απλώς το πρόσωπο ενός αγνώστου; Η παρουσίαση περιλαμβάνει πορτραίτα, που αποτελούνται από μερικές δεκάδες θραύσματα υπό τη μορφή φωτογραφιών που θα προβληθούν η μια μετά την άλλη σε συνεχή ροή. Το αρχικό "ολόκληρο" πορτραίτο αποσυντίθεται και η ανασύστασή του στο εξής εξαρτάται από τη μνήμη των θεατών. Αυτή η εμπρόθετη ρήξη με τις συμβατικές και "καθησυχαστικές" αναπαραστάσεις των ανθρώπινων προσώπων εδράζεται σε έναν διαρκή διάλογο ανάμεσα στο όλον και τα μέρη που το συνθέτουν - διάλογο που συντελείται τόσο στο εσωτερικό αυτού που μορφοποιεί ένα πρόσωπο όσο και έξω από αυτό, καθώς η τελική αντίληψη απαιτεί την παρέμβαση του θεατή, ο οποίος καλείται κατά αυτόν τον τρόπο να αναπαραστήσει νοητικά το δικό του "πορτραίτο", επικαλούμενος τη δική του μνήμη.

Ανδρέας Τσονίδης:

Ο Ανδρέας Τσονίδης είναι ψυχοθεραπευτής και φωτογράφος που ζει και εργάζεται στην Θεσσαλονίκη. Σπούδασε ψυχολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στην Κλινική και τη Συμβουλευτική Ψυχολογία στο Λονδίνο και έχει εκπαίδευση στη Συστημική Οικογενειακή Θεραπεία. Είναι ιδρυτικό μέλος και βασικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Συστημικής Σκέψης και Θεραπείας στη Θεσσαλονίκη. Εργάστηκε ως συμβουλευτικός ψυχολόγος σε διάφορα πλαίσια ψυχικής υγείας στο Λονδίνο, όπως σε γενικά ιατρεία και σε συμβουλευτικά κέντρα, ενώ διετέλεσε υπεύθυνος ψυχιατρικού ξενώνα του Δυτικού Λονδίνου. Μετά το 2000 εργάστηκε ως ψυχολόγος στο Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας και ως υπεύθυνος της συμβουλευτικής υπηρεσίας ιδιωτικού Κολλεγίου. Επίσης συνεργάστηκε με το Πανεπιστήμιο Αθηνών σε προγράμματα παροχής ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών σε μουσουλμανόπαιδα της Θράκης, και συμμετείχε σε ποικίλα ερευνητικά προγράμματα με χρήση ποιοτικών μεθόδων. Έχει ασχοληθεί ερευνητικά ιδιαίτερα με ζητήματα κοινωνικής κατασκευής του φύλου, με δημοσιεύσεις και ανακοινώσεις σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Φωτογραφία σπούδασε με τους Στράτο Καλαφάτη, Anders Petersen and Antoine D'Agata. Διδάσκει φωτογραφία πορτρέτου στη Φωτογραφική Λέσχη «Στερέωσις» στη Θεσσαλονίκη. Πρόσφατες ατομικές εκθέσεις: 2010 "Open screen", Athens Photo Festival, 2009 "Ζευγάρια": Ψυχαναλυτική Εταιρεία Βορείου Ελλάδας – Θεσσαλονίκη, 2008 "Το Ανοίκειο": Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, "City nights": Booze, Αθήνα

Το πρότζεκτ για τους «Ενδιάμεσους Χώρους» [The Space Between] επιχειρεί να αναδείξει το ανοίκειο μέσα από το οικείο. Έχει υποστηριχθεί ότι η φωτογραφία, στον πυρήνα της, είναι η ίδια ανοίκεια: παγώνοντας τον χρόνο συλλαμβάνει μια απόκοσμη παρουσία, αυτό που έχει υπάρξει κάποτε -τη στιγμή που φωτογραφήθηκε- ως οικείο, και που επιστρέφει ως ανοίκειο. Πιστεύοντας ότι η φωτογραφία ως μέσο συνδέεται ούτως ή άλλως με το ανοίκειο, ο Ανδρέας Τσονίδης δεν επιζητεί να το αναπαραστήσει με κάποιο ρητό τρόπο. Ακολουθεί αντίθετα μια παράδοση που εστιάζει στο καθημερινό και το οικείο: πρόσωπα και πράγματα απλά, δοσμένα με μια λιτή αμεσότητα, που όμως παραδομένα με μια ηρεμία στο φακό φαντάζουν να αποκτούν μια άλλη διάσταση, μεταδίδοντας κάποιες φορές μια ανοίκεια αίσθηση ετερότητας. Στη δουλειά του ως ψυχολόγος ο Ανδρέας Τσονίδης αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο χώρο που δημιουργείται ανάμεσα στο θεραπευτή και στο άλλο πρόσωπο και όπου εκδηλώνεται η δυναμική της θεραπευτικής σχέσης. Ως φωτογράφος προσπαθεί να εξερευνήσει έναν παρόμοιο χώρο που κατασκευάζεται στην επαφή του με τους ανθρώπους ή τα αντικείμενα που φωτογραφίζει. Το φωτογραφικό πρότζεκτ που θα παρουσιαστεί αποτελεί αφορμή για τη σύγκριση μεταξύ του φωτογραφικού και θεραπευτικού χώρου. Κοινά στοιχεία αποτελούν η ανάπτυξη της περιέργειας, η εκδήλωση συναισθηματικής έντασης, και τελικά η κατάκτηση μια μορφής υπαρξιακής γνώσης. Η διαδικασία όμως της φωτογράφισης και η τεχνική της είναι αντίστροφη από αυτή της θεραπείας. Φωτογραφίζοντας πρόσωπα και πράγματα της καθημερινότητας, σε γνώριμους χώρους, με κάδρα που αποφεύγουν τους υψηλούς τόνους και χαμηλό φωτισμό το τελικό αποτέλεσμα αφήνει την αίσθηση από κάτι το ανοίκειο. Στη θεραπεία το ανοίκειο γίνεται οικείο, επανα-οικειοποιείται, ενώ στην περίπτωση του φωτογραφικού πρότζεκτ αφετηρία αποτελεί μια πιο οικεία συνθήκη για να αναδειχθεί το "άλλο", η ετερότητα.